

DOI: <https://doi.org/10.56349/emblecat.206>

Art fora de l'aula

Teresa Camps Miró
Universitat Autònoma de Barcelona
cpujol2018@gmail.com

Durant gairebé quaranta anys a l'àmbit de la Universitat Autònoma de Barcelona, normalment aixoplugada pels espais físics de la Facultat de Lletres i dins del Departament d'Art i Musicologia sorgí i es desenvolupà l'Espai B5.125.

Es tractava d'una iniciativa que pretenia posar en relació l'art actual i els seus autors amb els futurs historiadors i comentaristes, és a dir i ara per ara, els estudiants de la Titulació d'Art, però no solament ells, sinó també implicava a tot el personal de la casa —professors, estudiants, administratius, PAS, visitants—. Aquesta relació de contacte amagava la pretensió de trencar l'aïllament habitual entre els dos sectors i obrir el territori de la Universitat a la presència d'obres i artistes actuals. Aproximar l'art actual i els seus creadors al públic hipotèticament més interessat, aquell en període de formació en el marc dels estudis universitaris humanístics i de tot ordre que imparteix la institució acadèmica.

Fig.1. *La pintada*, Facultat de Filosofia i Lletres (1975).
(Repr. *Art Fora de l'Aula*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 2020, p.90.

Era temps d'entusiasme: tot estava per fer i tot semblava possible i engrescador, ocupar, vet-ho aquí, què fàcil i d'altra banda, què lògic. Tanmateix no vam voler ser “ocupes” en la seva visió negativa, volíem ser legals i vam demanar permís. En aquell moment, la persona bondadosa i sensible del nostre Degà, en José Manuel Blecua, hi va estar d'acord i va beneir la nostra empresa. Mai no li estarem prou agraïts. També el Departament d'Art i Musicologia va acceptar l'activitat com a pròpia, sense el seu suport l'empresa no

hauria durat gaire, ja que, encara que demanàvem als artistes obra ja feta i amb capacitat d'adaptar-se a l'espai proposat, i que aquests no van rebre compensacions econòmiques pel seu treball, és evident que van existir despeses com transport, cartells i catàlegs que van ser assumides des del Departament. Més endavant, el suport va venir de "Cultura en Viu", organisme gestor de l'activitat cultural del Campus, depenent del Vicerectorat de Cultura.

El nostre espai portà el nom B5.125, és a dir, en la terminologia d'ordre administratiu i logístic de la Facultat, respon a la numeració d'una porta d'una aula i servia per identificar-la. La seva història s'inicià el curs 1978-79, feia poc temps que el nou edifici de la Facultat ubicat al Campus de Bellaterra havia entrat en funcionament. El nombre d'estudiants creixia, però encara no havia arribat el col·lapse, tot i que, avançaven les programacions de les diferents titulacions. Dit d'una altra manera, encara hi havia algunes aules buides, poques, que eren espais nets, regulars, blancs, ben fets i il·luminats per posar-hi alguna cosa. En l'aleshores passadís d'Art n'hi havia una aula amb el rètol administratiu posat sobre la porta que deia B5-125. La vam ocupar i va ser el nostre primer lloc d'intervenció.

Aquest espai el vam poder ocupar durant un temps, ja que ben aviat es va fer palesa la necessitat d'aules per a usos acadèmics, de manera que hom va canviar la magnífica aula per un espai més reduït, però propi situat al final del passadís que va ser tancat convertint-se en espai semblant a una sala d'exposicions que, tanmateix, va mantenir el nom B5-125. Poc a poc, vam veure la possibilitat d'intervenir en altres espais que consideràvem lliures de la Facultat, a més dels espais exteriors, i, tot i que no calia cap clau o número per accedir-hi, vam adoptar el mateix nom de manera simbòlica.

Escriu Antoni Serra Ramoneda a la caràtula del seu llibre *Dos temps, dos contextos*: «A finales de los años sesenta del pasado siglo, el modelo universitario imperante en Europa agonizaba. En aquella España, a los males comunes se les añadía la férula de un régimen político que ahogaba toda crítica y pisoteaba la libertad de cátedra. Inesperadamente, en nuestro blindado sistema se abrió una rendija que había que aprovechar. Se creó de manera improvisada la Universidad Autónoma de Barcelona con menguados medios y con prevenciones por parte de los sectores inmovilistas del mundo oficial, pero con desbordado entusiasmo.»¹

Aquest, l'entusiasme, al meu entendre, és el mot i la realitat que es va desenvolupar desseguida i que tots aquells que vam tenir la sort d'integrar-nos a aquest projecte des

1. A. Serra Ramoneda, *Dos temps, dos moments. El naixement d'una nova universitat*, col. UAB, 50 anys d'experiències, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 2018, caràtula; y T. Camps Miro, *Art Fora de l'Aula*, col. UAB 50, núm.6, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 2020, p.7.

del seu inici, hem mantingut viu com un senyal d'identitat a més d'un instrument que possibilita el desenvolupament d'idees i situacions que no tenien precedents en l'anterior ambient universitari ja obsolet.

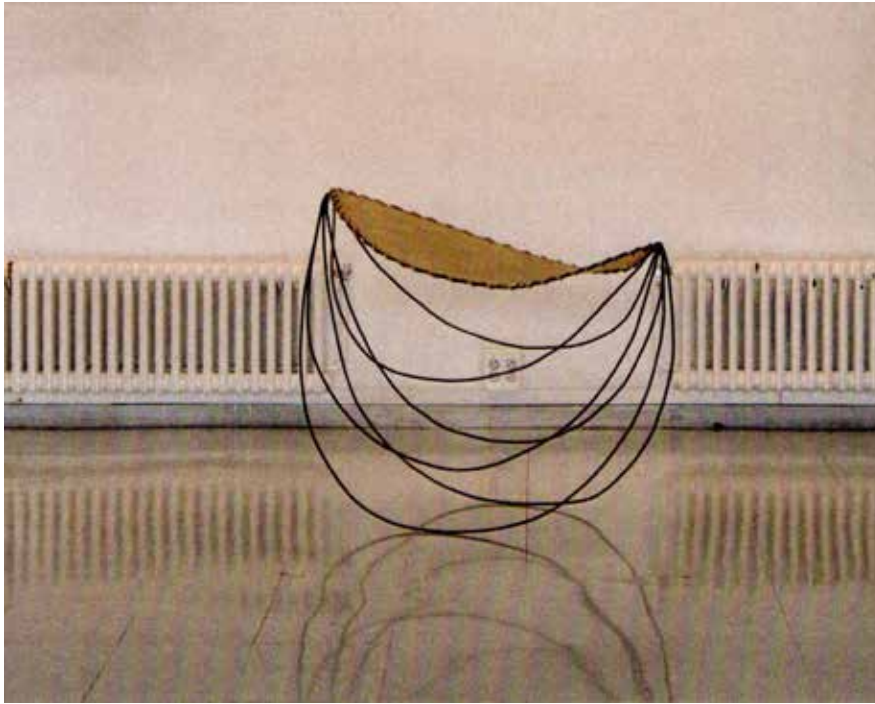

Fig. 2. Ade Boyle, *El temblor de la luz bajo el paraíso* (1990), vareta de ferro, cànem i fibra de vidre, 96x92x69 cm. (Repr. *PassatArtdis, 50 anys d'Art a Lletres*, Bellaterra, Universitat de Barcelona, setembre-octubre 2018).

Sovint he dit que tot estava per fer, des dels camins per accedir a les facultats fins a les estructures de recerca que han donat a la nostra universitat el reconeixement de la seva excel·lència. També, els diferents departaments, entre ells, el d'Història de l'Art, inexistent en els programes oficials de la universitat tradicional. El meu lloc és al de la Història de l'art, i, més concretament de l'art contemporani a Catalunya. Vam participar de manera entusiasta en la seva realització, cadascú des del seu lloc, les seves possibilitats i els seus coneixements, això sí, amb entusiasme, completament conscients en aquell moment inicial en que calia organitzar un departament especialitzat, i, si m'ho permeteu, modern. Avui, amb el pas dels anys i veient la feina feta, penso que puc assegurar que la recerca en Història de l'art, especialment de l'art català duta a terme pel notable conjunt d'especialistes formats en la nostra universitat ha accelerat de forma magnífica i abundant els coneixements i la receptibilitat de les nostres arts i els nostres artistes. Aquesta realitat se suma a la tasca feta pels altres departaments d'art de les universitats catalanes; de manera que, tots plegats hem assolit un considerable nivell de coneixement que ha situat l'art en un lloc destacat de la nostra cultura i de la nostra identitat.

I, si la docència i la recerca, aixoplugades en el marc físic i institucional de l'Autònoma, han fet el seu camí (en algun moment, la titulació d'art ha estat una de les titulacions més nombroses de la casa) en paral·lel i fora de l'aula, l'art ha anat ocupant llocs de proximitat i presència de forma natural, i imprevisible: han arribat obres o s'han exposat treballs d'artistes en diferents llocs i moments de la història de la casa de forma continuada; cal dir que sempre han estat obres de caràcter actual signades per artistes catalans.

L'art és present al marge i al costat de la normativa acadèmica dels estudis especialitzats que s'imparteixen mitjançant un Departament d'Història de l'Art que suma també la Musicologia, situat a la Facultat de Lletres. Dic de passada que la titulació d'art ha fet fortuna i no solament ha incrementat la seva previsió inicial d'estudiants que ja és estable, sinó també ha dotat al conjunt cultural català d'una considerable nòmina de professionals, joves i eficients.

Trobem peces d'art al gran jardí del nostre Campus, obres notables, alguna de les quals ja és la icona de la nostra Universitat, l'obra d'Andreu Alfaro integradora de símbols i d'intencions. Així també, a l'interior dels edificis, hi trobem pintures i pintades, aquestes darreres, mes aviat en forma de grafit, propiciades per l'habilitat, la ocurrència o la necessitat d'expressió de determinats moments a causa de fets significatius de la vida universitària. D'aquestes peces directament vinculades a les parets i a l'anonimat dels seus autors, podem dir que no hi ha hagut predeterminació, ja que no responen a previsions d'ornamentació ni d'ocultació de la tristesa dels murs, de manera que l'espontaneïtat ha estat en el seu punt de partida. Escultures i grafiti han trobat el seu lloc i la seva fixació en l'espai físic universitari. Tanmateix no han estat, tot i que són una clara resposta als buits estètics del conjunt, les úniques activitats que podríem dir "artístiques" de què ha disposat fins ara la nostra Universitat. D'una forma, goso dir, natural, altres activitats han estat possibles i s'han prodigat amb una certa regularitat.

Així doncs, la relació de l'Autònoma amb l'art és un fet singular i divers, que ha nascut també de l'entusiasme inicial i ha estat un fet natural en el seu transcórrer i desenvolupament, sense pretensions ni planificació i sense caure en la improvisació ni l'espontaneïtat. Jo sempre ho he vist i viscut com un fet natural.

Sospito que el conjunt arquitectònic i urbanístic que configura la nostra Universitat difícilment entrarà en el llistat d'edificis dignes de ser premiats per la seva vàlua. En aquest punt, l'opinió poc favorable dels seus habitants i usuaris ha estat sovint determinant; jo recordo algun moment d'inundació als primers temps que era aprofitat per fer curses de vaixells de paper per part dels estudiants; hi afegeixo la dificultat de circulació interna que va propiciar una notable quantitat de pintades que permetien establir localitzacions

i senyalitzacions per a circular, i especialment, les dificultats d'accés a persones discapacitades, afortunadament corregides, a causa de la gran quantitat d'escales que calia pujar i baixar. El que mai no he pogut superar és l'atmosfera general de fàbrica, magatzem o centre hospitalari que es desprèn de les seves parets prefabricades de ciment, malgrat la presència abundant de la llum natural que penetra pels vidres de l'edifici.

Segur que la urgència i la conveniència política van decidir potenciar el projecte signat pels arquitectes Pedro López, Xavier Subias i Guillermo Giraldez. I segur també que la naturalesa de "Campus" de la nova Universitat va propiciar delegar en la naturalesa la integració en el seu conjunt i l'ornament d'aquestes construccions. Afortunadament, avui els arbres que es van plantar i els que van seguir creixent en el seu lloc d'origen, doten de color, moviment, ombra i personalitat real tot el conjunt i li aporten la condició de jardí o de lloc privilegiat per al passeig, la convivència, la trobada, la reflexió i la festa.

La nostra Universitat va prendre la forma d'un espai obert, no hi ha una tanca que actuï de límit físic, tampoc hi ha una entrada noble o principal dotada amb falses columnes d'estil dòric que suporti un timpà farcit d'escultures al·legòriques. Només una mena de fris ceràmic de caràcter decoratiu personalitza la façana de l'edifici del Rectorat. Desconec si la intenció era evitar tota simbologia i acudir a criteris pràctics i funcionals, estalviar herències del passat i afirmar la voluntat de modernitat, del tot perceptible visualment, el cas és que si no hi va haver d'entrada una renúncia ferma a la presència d'art com a recurs simbòlic i cultural, l'art s'ha infiltrat i s'ha fet visible en diverses formes, ja propiciat per l'atzar, o per iniciativa de persones o col·lectius. Ningú no l'ha desestimat mai.

Fig. 3. Lesley Yendell, *Gota a gota* (2018), branques de vinya, 280x130x250 cm.
(Repr. *PassatArtdis, 50 anys d'Art a Lletres*, Bellaterra, Universitat de Barcelona, setembre-octubre 2018,
i *Art Fora de l'Aula*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 2020, p.86.

De fet, la seu primera de la Universitat Autònoma, tot just aprovat el pla arquitectònic fou doble per a les dues facultats que de forma inicial la van posar en marxa: l'edifici de l'Hospital de Sant Pau, obra excel·lent de l'arquitecte modernista Lluís Domènech i Montaner, per a la Facultat de Medicina i el monestir romànic de Sant Cugat del Vallès per a la Facultat de Lletres. L'art vinculat a l'Autònoma en forma d'edificis ja hi era quan les estructures de la nova Universitat encara no havien tancat el seu perímetre i va acollir la nova empresa, i el pas del temps no ha fet altra cosa que intensificar la posició d'acollida abans que ningú es proposés que podia existir una clara relació entre l'art i la universitat. Una continuada presència d'obres i d'activitat ha establert un lligam que no ha fet més que consolidar-se de forma constant i que s'ha anat produint de forma natural. Moltes obres signades per artistes actuals de Catalunya han trobat el seu lloc entre nosaltres, van venir per quedar-se per sempre, i totes formen un conjunt que posa en evidència el desig de compartir espais físics i de sensibilitat entre tots els pobladors de l'Autònoma, mitjançant les obres d'art.

«La UAB ha estat sempre amatent a la producció artística del país, més enllà de la seva funció formativa principal. Ha afavorit les exposicions dedicant un espai permanent a la Sala d'Exposicions, situat en l'edifici de l'Hemeroteca General de la Plaça Cívica, ha adquirit i instal·lat en el campus obres d'encàrrec, i ha cercat la cessió d'obres d'artistes o dels equipaments museístics». Són paraules del l'actual Degà de la Facultat de Lletres escrites en el catàleg de la darrera exposició que ha ocupat els passadissos de la Facultat de Lletres en commemoració també del seu primer cinquantenari. (La mostra, “*Passartdis*” obra de dones artistes, setembre- octubre de 2018).

Altra mostra de la sensibilitat de la UAB envers la gent de l'art, l'ha portat a reconèixer com a Doctors Honoris Causa alguns dels seus protagonistes. És el cas del músic Xavier Montsalvatge (1985), del poeta i artista visual Joan Brossa (1999), del cineasta Pere Portabella (2009), de la fotògrafa “Colita” (2012) i de l'escultor Jaume Plensa (2018) en un ventall ampli de personalitats ben significatives de l'aposta per la creació artística catalana contemporània.

Certament el temps i diverses iniciatives han mostrat aquesta tendència permanent, de manera que a hores d'ara, si mirem el resultat, vist en el seu conjunt, al llarg d'aquets primers cinquanta anys i potser sense una planificació premeditada, l'Autònoma reuneix un notable i singular trajecte artístic propi que ha configurat una tradició, una manera de fer i es sintetitza també en una col·lecció d'obres d'artistes catalans actuals. Crec que el qualificatiu que li escau és el de la diversitat tant d'accions com d'objectes, diversitat que respon prou bé a la naturalesa de la pràctica artística actual. Si ens preguntem quina mena d'art ha acudit a les invitacions de la nostra Universitat, podem afirmar que en general, ha

estat un art jove, sovint pobre i efímer, que s'ha presentat amb voluntat d'innovar i amb compromís d'experimentar, d'acord amb les directrius del nostre temps. L'Autònoma no ha requerit complicitats d'artistes famosos per alimentar el seu prestigi i la seva imatge, (tots sabem que el prestigi d'excel·lència de l'Autònoma hi és pel seu treball de recerca avançada).

Fig. 4. Jorge Rodríguez-Gerada, *La cara de l'Autònoma* (2008-2009). Repr. *Art Fora de l'Aula*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 2020, p.88.

Aquesta es una veritat que cal deixar dita i documentada: des dels seus orígens, la UAB ha estat prou sensible per establir un camí de diàleg obert amb els artistes del seu moment i del seu lloc. Aquest esperit s'ha concretat de diverses maneres que expliquen la relació continuada entre l'art contemporani català i l'espai universitari que l'ha acollit. De forma natural, aquesta relació s'ha materialitzat amb la presència estable d'obres, amb un seguit d'exposicions ben diverses i especialment amb el treball de molts estudiants que han participat amb entusiasme en aquesta materialització.

No se si va ser una decisió premonitòria, la de situar la relació amb l'art dels primers passos de la Universitat Autònoma, mitjançant l'edifici que ocupava, però, penso, va ser un fet important i

significatiu, personalment, ho considero un privilegi. M'hi deturo un moment: en aquell primer moment la Facultat de Lletres usava les aules del primer pis, just a sobre del claustre romànic, aules completament decorades que havien estat fins aleshores el territori de l'Escola Internacional de pintura al fresc que durant els estius animava i dirigia el professor Miquel Farré expert en aquesta tècnica. Mai no agrairé prou l'ajut pedagògic de tenir a l'abast, d'estar ubicats dins de grans fragments de pintures reals que em permetien una al·lusió o una il·lustració quan convenia al relat acadèmic, ja en torn de la forma o

de la relació harmònica dels colors. Sortint de l'aula, acabada la classe, amarats de colors pintats, sortíem a l'espai del claustre, que veiem en una perspectiva una mica aèria, i que ens transportava a l'art de l'Edat Mitjana. No es podia demanar res més. Deixar aquest edifici per anar a Bellaterra, va ser una mena de xoc. Confesso que vam acusar de manera molt incòmoda el pas a les noves construccions per la seva fredor i uniformitat, Tanmateix, no crec que aquest fet incentivés tota l'activitat artística que es va generar després, i que es va anar produint de manera gairebé espontània i flexible en molts moments com una resposta lògica i natural a la nostra dinàmica. Encara en aquest temps primer, hi va haver una exposició organitzada per un grup d'estudiants amics i solidaris d'un pintor de Sevilla, Manolo Gómez, que vivia amb un grup d'okupes bohemis refugiats en una masia abandonada de Sant Cugat. Encara ens impressionaven els fets de la contracultura i alguns mites romàntics. L'exposició de pintures i dibuixos va tenir lloc al local de la Casa de Cultura, just davant del monestir, espai ocupat també per la Facultat de Lletres. Potser va ser un dels primers actes contraculturals desenvolupats des del sector més inquiet dels estudiants; a aquest, en van seguir d'altres més concorreguts ja organitzats en el territori del campus: concerts, accions i festivals de poesia que van tenir com a escenari la gespa del campus i el seu entorn.

Quan la Facultat de Ciències de la Comunicació va veure la llum, a la planta baixa es va detectar un espai al fons i a la dreta, d'una aparent inutilitat ja que era allargat, baix de sostre i travessat per cinc pilastres, és a dir, un espai del tot inapropiat per a una sala d'exposicions, però l'enginy i la professionalitat dels muntadors d'exposicions i dels artistes que hi van treballar, en va treure molt profit, de manera que fins ara mateix ha acollit un bon nombre de mostres, la singularitat de les quals respon a la diversitat temàtica i formal que han proposat els autors de les propostes i la cordial eficàcia d'una comissió que va vetllar per la seva qualitat formal i la riquesa científica dels seus continguts. Petit miracle: la transformació d'un espai anodí en una eina de comunicació i difusió de propostes i realitats sorgides directament de l'activitat universitària. No totes les exposicions han estat signades per artistes, ja que no som en una Facultat de Belles Arts, sinó que moltes han respost a temes històrics, comunicatius i científics com també lúdics que no guarden necessàriament una relació connectada amb l'art.

Una altra mena d'iniciativa va ser propiciada pels estudiants del Departament d'art, que en un acte de llibertat imprevisible, però autoritzat, van ocupar sistemàticament els espais lliures de la Facultat de Lletres i dels jardins del Campus, amb intervencions d'artistes emergents, per establir un diàleg directe amb la seva matèria d'estudi i amb els seus autors i al mateix temps, aproximar-se a l'aprenentatge de la gestió de l'art actual. Cal dir que tant la Facultat com el Departament van acollir aquesta activitat que va permetre el

muntatge i la visibilització de prop d'un centenar de mostres de diferents autors. Aquesta activitat va prendre el nom administratiu de la primera aula que va ocupar: B5-125, numeració inscrita a la placa que identificava la porta d'aquesta aula.

Altres iniciatives, menys sistematitzades però igualment interessants han tingut lloc, com ara algunes exposicions de celebració d'aniversaris i especialment un fet molt singular que va rebre el nom de "La cara de l'Autònoma", un gran dibuix d'un rostre jove que volia sintetitzar el retrat de tota la gent de la Universitat.

Fig. 5. Perejaume, *Enclavament de Bellaterra*, plaça Cívica (2007) Repr. *Art Fora de l'Aula*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 2020, p.80.

Al llarg d'aquets primers cinquanta anys de vida i a mesura que els camins s'anaven traçant, els edificis consolidant i els arbres creixent, certs costums s'han establert, com ara la Festa Major i certs hàbits hi tenen cabuda, com son les activitats culturals, els castellers i els músics, els actors i la gent de la dansa, i la programació de bon cinema i goso dir també la convivència amb els productes de l'art. En som veïns, els tenim a tocar, els trobem quan passem, per què s'han emplaçat fora de l'aula, a l'abast de tothom.

No hem d'oblidar l'existència d'una altra oferta cultural: el cine-club que

va tenir els seus orígens gràcies a la iniciativa i la gestió d'un grup d'estudiants del Departament d'art de la Facultat de Lletres i que va merèixer un premi de la Generalitat. També des del primer moment l'Autònoma ha acollit grups d'estudiants que han participat en iniciatives culturals i lúdiques diverses: l'aula de teatre, el cor, l'orquestra, l'aula de dansa, i un important Servei d'educació física, és a dir que al costat de la gènesi i divulgació de coneixements, la Universitat no ha descuidat altres aspectes de la formació de les persones. En algun moment, la cultura que es generava al Campus va requerir altres ofertes i es van proposar tallers diversos, dibuix, color, fotografia i fins i tot uns cursos dedicats a la gestió d'exposicions. Del tot anacrònic, però molt ben intencionat, es va proposar un concurs de pintura ràpida en el marc de la festa major, que va viure dues edicions. L'organització i gestió de tant diversa oferta va requerir un element de suport Aquest element de suport es va dir i es diu encara "Cultura en Viu" que gestiona

tota l'activitat cultural i lúdica que genera el Campus, i en fa difusió. El tracte sovintejat que he tingut amb les persones d'aquest organisme em permet dir que la sintonia entre les propostes que els han arribat i la seva línia de treball ha estat solidaria i eficient en tot moment.

A aquesta realitat, hi han contribuït tant l'oferiment variat de propostes sorgides del propi campus com la seva acceptació total per part de la institució. L'atzar i les persones ho han fet possible (Cultura en Viu, determinades persones, el Departament d'Art, l'Espai B5-125, iniciatives personals diverses del col·lectiu universitari enteses, penso com a un servei a la comunitat). Tanmateix donar-ho tot a l'atzar no és del tot exacte. Si l'atzar ha funcionat segurament es perquè hi havia condicions favorables: una predisposició, un esperit obert a acceptar proposicions i projectes, alguna persona que s'hi va implicar, una voluntat positiva i molta generositat, a més de molta il·lusió. No vull pensar en l'obtenció de beneficis tipus prestigi personal pel fet d'exposar a la nova universitat o decantaments ideològics favorables pel fet de fer-ho, tots sabem que l'obra exigeix condicions sovint recolzades per fets econòmics, que no sempre hi eren, i malgrat això, els artistes hi van ser. Penso també en la il·lusió de participar en un projecte nou, així com en la voluntat de contribuir a apropar l'art a un públic universitari, posar-lo en el seu terreny sense intermediaris i establir-hi un debat.

Certament, sempre al costat de les altres disciplines, moltes d'elles capdavanteres en la recerca, i avalat per l'acceptació institucional i humana de la població universitària, l'art ens ha estat proper, sense els intermediaris habituals, que el transformen en un producte elitista, la seva presència diversa, viva i propera ha donat caràcter als nostres espais i vull pensar que també ho ha fet a la nostra sensibilitat. Les pàgines que segueixen volen ser una primera ordenació de les diferències i de les realitats viscudes per l'activitat artística entre nosaltres. Inclouen els diferents actors i llocs així com les realitzacions ja consolidades com habituals i pròpies de la nostra manera de fer que sempre ha defugit el soroll i en canvi ha propiciat la proximitat discreta de la relació entre l'art i les persones. Evidentment, en el decurs d'aquests anys i amb la diversitat de propostes que s'han dut a terme, hi hauria lloc per a un nodrit anecdotari que desvetllaria algun petit misteri provocat per l'acció dels artistes, (per exemple la justificació de la presència d'una alzina al bell mig de la gespa de davant del Rectorat, o bé, com va arribar un piano de ferro a situar-se gairebé al davant de l'entrada del Rectorat?). Preferim citar actes més que noms dels autors per què l'objectiu s'ha centrat en l'acció dels estudiants i en l'oferta dels artistes i no en la possible publicitat d'una activitat que s'inscriu en el territori de la cultura personal i proposa un gaudi íntim. També cal pensar que l'activitat ha estat continuada, es a dir que l'acció de penetració de l'art entre nosaltres s'ha volgut no esporàdica sinó

constant per tal de trobar-hi l'eficàcia i, en aquest sentit, la diversitat de propostes s'ha vist com element enriquidor des del punt de vista informatiu i pedagògic. Tot s'ha fet en nom d'una dinàmica propícia i amb el suport de persones i administracions, a les quals vull, des d'aquí fer extensiu el meu reconeixement, extensiu també especialment als artistes sense la generositat i la disponibilitat dels quals, res no hauria estat possible.

Fig. 6. Tom Carr, *Reverberatio* (2010-2011).
Repr. *Art Fora de l'Aula*, Bellaterra,
Universitat Autònoma de Barcelona, 2020, p.78.

He tingut el privilegi d'assistir als diferents episodis que han propiciat la presència de l'art a la nostra Universitat, en conec les històries i els resultats, però sobre tot, si podem parlar d'aquesta manera, el procediment: l'art ha vingut a l'Autònoma de manera natural, sense pretensions d'ús ennoblidor o cridaner; el prestigi de la nostra Universitat s'ha fonamentat en la seva excel·lència investigadora i la qualitat de la seva docència. No solament ha vingut per diversos camins, sinó que sempre ha estat ben acollit i hi ha trobat el seu lloc, sense fer soroll. Crec que puc afirmar que aquesta voluntat i receptibilitat no ha estat el resultat d'un programa intencionat, com per exemple, ser un museu del nostre temps, sinó mes aviat, em sembla, com un desig natural de sentir-lo proper i d'establir-hi una relació sensible. En aquest punt també ens cal pensar en la generositat dels nostres artistes que han volgut estar presents en els projectes que els hi proposàvem.

Penso que aquesta realitat persistirà i potser s'ampliarà. Ho desitjo, l'art és un bé sensible mes que un ornament, i un estímul al nostre pensament. A mes, l'espai universitari és extens i l'entorn natural ho afavoreix. Tant de bo en els propers cinquanta anys, el jardí s'hagi omplert d'escultures, les parets, de pintura, i els passadissos i els espais comuns d'accions i intervencions artístiques de tota mena, que no son altra cosa que, com deia Xenius "palpitacions del nostre temps".

Potser ara que ja han passat uns anys que podríem dir experimentals i que s'ha consolidat una manera de ser i de fer, ja es moment de pensar el lloc de l'art a l'Autònoma.

Fig. 7. Logotip de l'Espai B5-125. (Repr. *Art Fora de l'Aula*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 2020, p.81).

Cal remarcar que aquesta experiència expositiva iniciada a l'Espai B5-125, va ser molt participativa i es desenvolupà en altres indrets durant el curs 1993-1994. Sortia itinerant del recinte de l'Autònoma, després d'exposar-se des del 28 d'octubre fins al 17 de desembre de 1993, cap a la Universitat de Lleida, del 21 de gener al 3 de març de 1994; després n'anava a la població de Vespella de Gaià del 19 de març al 16 d'abril per la intervenció del seu alcalde Rafael Bartolozzi i del 4 de juny al 25 de setembre de 1994 estava al Museu d'Art de Girona. Com a testimoni d'aquest treball s'edità el llibre *Tot l'Espai. Espais lliures de la Universitat*, amb textos dels alumnes, sota el patrocini de la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat de Lleida, l'any 1994.

Teresa Camps Miro

Professora Titular d'Art Contemporani